

ผลของการฝึกทักษะสัมพันธภาพระหว่างบุคคลที่มีต่อพฤติกรรมการแสดงออกของผู้ป่วยจิตเภท

นางพรทรัพย์ สมิทธิเชียร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาจิตเวชศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

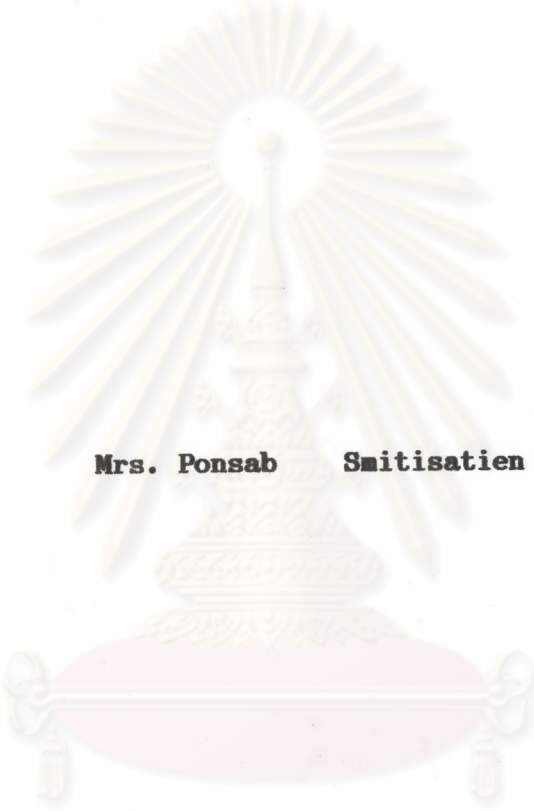
พ.ศ. 2534

ISBN 974-579-366-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

017431.119885419

**EFFECT OF INTERPERSONAL RELATION SKILL TRAINING
ON THE BEHAVIOR OF SCHIZOPHRENIC PATIENTS**

Mrs. Ponsab Smitisien

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements

for the Degree of Master of Science

Department of Psychiatry

Graduate School

Chulalongkorn University

1991

ISBN 974-579-366-3

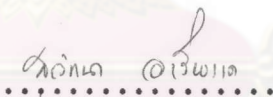

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลของการฝึกทักษะสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลที่มีต่อพฤติกรรม
การแสดงออกของผู้ป่วยจิตเภท
โดย นางพรทรัพย์ สมิติช เร็ยร
ภาควิชา จิตเวชศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ แพทย์หญิงรวิวรรณ นิเวศพันธุ์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ พวงสร้อย วรกุล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วิชารักษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการสอบ
(ศาสตราจารย์ แพทย์หญิงสุวิทนา อารีพรรค)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ แพทย์หญิงรวิวรรณ นิเวศพันธุ์)

..... กรรมการ
(อาจารย์พวงสร้อย วรกุล)

..... กรรมการ
(อาจารย์สุชีรา กัทธายุควรรัตน)

พรทรัพย์ สมิตินเรียร : ผลของการฝึกทักษะสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลที่มีต่อพฤติกรรมการแสดงออกของผู้ป่วยจิตเภท (EFFECT OF INTERPERSONAL RELATION SKILL TRAINING ON THE BEHAVIOR OF SCHIZOPHRENIC PATIENTS) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.พญ.รวิวรรณ นิเวศพันธุ์, อ.พวงสร้อย วรกุล (ที่ปรึกษาร่วม), 111 หน้า. ISBN 974-579-366-3

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงกึ่งทดลองแบบสองกลุ่ม วัดก่อนและหลังการทดลอง เพื่อศึกษาผลของการฝึกทักษะสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลต่อพฤติกรรมแสดงออกของผู้ป่วยจิตเภท กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือผู้ป่วยจิตเภททั้งเพศชายและเพศหญิงที่รับไว้รักษาในแผนกผู้ป่วยในของโรงพยาบาลสมเด็จพระยา จำนวน 30 คน คัดเลือกผู้ป่วยเข้าศึกษาตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้แล้วแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่ม ด้วยวิธีสุ่มตัวเลือก โดยใช้ตารางเลขสุ่ม ได้เป็นผู้ป่วยกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน กลุ่มทดลองได้รับการฝึกทักษะสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลร่วมกับกลุ่มบำบัดตามปกติ ส่วนกลุ่มควบคุมจะได้รับการรักษาด้วยกลุ่มบำบัดตามปกติในหอผู้ป่วย โดยที่ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมจะมีเวลาการเข้ากลุ่มที่เท่ากันทุกประการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามประเมินพฤติกรรมแสดงออก ความเที่ยงของแบบสอบถามเท่ากับ 0.87 และแบบสังเกตพฤติกรรมแสดงออก ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ความเที่ยงของแบบสังเกตพฤติกรรมแสดงออกเท่ากับ 0.92 และค่าความแตกต่างของคะแนนการสังเกตพฤติกรรมของผู้สังเกต 2 คน เท่ากับ 1.50 การเก็บรวบรวมข้อมูล ทำโดย วัดพฤติกรรมของผู้ป่วยทั้ง 2 กลุ่มก่อนเริ่มการฝึกทักษะสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล 2 วัน และเมื่อสิ้นสุดการฝึกทักษะสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลแล้ว 2 วัน วัดพฤติกรรมของผู้ป่วยอีกครั้ง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS^X โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มด้วยค่าที (T-test) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. หลังการทดลอง ผู้ป่วยจิตเภทกลุ่มที่ได้รับการฝึกทักษะสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นมากกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
2. หลังการทดลองผู้ป่วยจิตเภทกลุ่มที่ได้รับการฝึกทักษะสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นมากกว่ากลุ่มที่ได้รับการรักษาด้วยกลุ่มบำบัดตามปกติในหอผู้ป่วย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา จิตเวชศาสตร์
สาขาวิชา สุขภาพจิต
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนิสิต นพ. นพ.

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา นพ. นพ.

PONSAB SAMITISATIEN : EFFECT OF INTERPERSONAL RELATION SKILL TRAINING ON THE BEHAVIOR OF SCHIZOPHRENIC PATIENTS. THESIS ADVISOR : ASSI.PROF. RAVIVAN NIVATAPAN, PUANGSOI VORAKUL (CO-ADVISOR) 111 pp. ISBN 974-579-366-3.

The purpose of this quasi experiment research was to explore the effect of interpersonal relation skill training on the behavior of schizophrenic patients. The purposive sample consisted of 30 schizophrenic patients who were admitted in Somdejchaopraya Hospital. The Samples were divided into two groups, experiment group and control group, by simple random allocation with random numble table. There was 15 patients in each group. The experiment group were trained with interpersonal relation skill and normal group therapy while the control group were trained with only normal group therapy. Both groups received equal times in training.

The behavior was measured by the Assertion Inventory, reliability = 0.87, and the behavioral observation developed by the investigator, content validity seen, reliability = 0.92, and the observer difference = 1.50.

Data collection by behavior detection of the groups, 2 days prior and after training programme. Analyzed the data with SPSS^x programme ; finding the mean, standard deviation, and T-test.

Conclusion of this research are :

1. The schizophrenic patients, trained with interpersonal relation skill have better changes in behavior after the programme significantly. (P = 0.05)

2. After the programme, the better changes of the schizophrenic patient behavior in the group trained with interpersonal relation skill are much more than the group trained with normal group therapy by significant. (P = 0.05)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา จิตเวชศาสตร์
สาขาวิชา สุขภาพจิต
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนิติต อนันต์ สมิติน

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา รวีวัน นีวาตพาน
..... ธีระพร อรุณ

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ลงได้ด้วยความกรุณาของ ศาสตราจารย์ แพทย์หญิง สุวัทธนา อารีพรรค ผู้ช่วยศาสตราจารย์ แพทย์หญิงรวิวรรณ นิเวศพันธุ์ อาจารย์พวงสร้อย วรกุล และ อาจารย์สุชีรา ภัทรายุตวรรคณ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำเสนอข้อคิดเห็นที่เป็น ประโยชน์ในการทำการศึกษาวิจัย และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ นายแพทย์ชัยฤทธิ์ กฤษณะ อาจารย์ละเอียด ชูประยูร ที่ได้ให้ความกรุณาตรวจสอบความตรงของเครื่องมือ และให้คำแนะนำในการจัดทำกลุ่มการฝึก ทักษะสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล ตลอดจนเป็นที่ปรึกษาปัญหาต่าง ๆ ในขณะทำการวิจัย ขอ ขอบคุณ อาจารย์ นายแพทย์ชูทิศย์ ปานปรีชา ผู้อำนวยการโรงพยาบาลสมเด็จพระยา ผู้ ตรวจการพยาบาล พยาบาลหัวหน้าตึก พยาบาลประจำการ นักจิตวิทยาประจำหอผู้ป่วยแผนกหญิง และแผนกชาย ของโรงพยาบาลสมเด็จพระยา ที่ให้ความร่วมมือ มีเมตตากรุณาช่วยเหลือ ในการคัดเลือกผู้ป่วย การทำกลุ่ม และการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นอย่างดี และที่จะลืม ไม่ได้คือ ผู้ป่วยจิตเภทที่เป็นประชากรตัวอย่างในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ทั้ง 30 คน ซึ่งเปรียบ เสมือนเป็นทั้งดาราเคลื่อนที่ และเป็นทั้งครูที่ทำให้ผู้วิจัยได้ข้อคิด เกิดแรงบันดาลใจที่จะทำงาน ให้เป็นประโยชน์ต่อผู้ป่วยต่อไป กราบขอบพระคุณคณาจารย์ในภาควิชาจิตเวชศาสตร์ ทุกท่านที่ กรุณาให้ความรู้ อบรม สั่งสอน ตลอดระยะเวลาการศึกษา ขอคุณเพื่อนนิสิตปริญญาโท สาขา สุขภาพจิต ตลอดจนเจ้าหน้าที่ธุรการของภาควิชาจิตเวชศาสตร์ ที่ให้การช่วยเหลือเกื้อกูลคั่งฟ้ นื่องมาตลอด

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ พ.ต.วรวุฒิ สมิติชเรีเยร บิดา มารดา พี่น้อง ทุกคน ที่เป็นกำลังใจและให้การสนับสนุนด้วยดีตลอดมาจนสำเร็จการศึกษา

พรทรัพย์ สมิติชเรีเยร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ค
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
สมมติฐานของการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัย	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	8
2 ทฤษฎี แนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
โรจจิตเภท	9
กลุ่มบำบัดสำหรับผู้ป่วยจิตเวช	16
การฝึกทักษะสัมพันธ์ทางประหว่างบุคคล	19
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	27
3 วิธีดำเนินการวิจัย	31
ลักษณะประชากรและการเลือกตัวอย่าง	31
การคำนวณขนาดตัวอย่าง	32
การเลือกและจัดกลุ่มตัวอย่าง	32
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	33

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ขั้นตอนการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัย	35
การทดลองฝึกทักษะสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล	37
4 ผลการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล	48
ผลการวิจัยและการนำเสนอข้อมูล	48
การวิเคราะห์ข้อมูล	57
5 สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	70
สรุปผลการวิจัย	72
การอภิปรายผล	73
ข้อเสนอแนะ	80
เอกสารอ้างอิง	82
ภาคผนวก	86
ก. แบบสอบถามประเมินพฤติกรรมการแสดงออก	87
ข. แบบสังเกตพฤติกรรมการแสดงออก	93
ค. สถิติที่ใช้ในการวิจัย	98
ง. รายงานผู้ทรงคุณวุฒิ	101
ประวัติผู้เขียน	102

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ลักษณะของประชากรตัวอย่างกลุ่มทดลองจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และสถานภาพสมรส	50
2	ลักษณะประชากรตัวอย่างกลุ่มควบคุมจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และสถานภาพสมรส	51
3	สรุปลักษณะและจำนวนประชากรตัวอย่างของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และสถานภาพสมรส	52
4	แสดงคะแนนพฤติกรรมจากการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการแสดงออก ในผู้ป่วยกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง	53
5	แสดงคะแนนพฤติกรรมจากแบบสอบถามประเมินพฤติกรรมการแสดงออก ในผู้ป่วยกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนเริ่มการทดลอง	54
6	แสดงคะแนนพฤติกรรมจากการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการแสดงออก ในผู้ป่วยกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง	55
7	แสดงคะแนนพฤติกรรมจากแบบสอบถามประเมินพฤติกรรมการแสดงออก ในผู้ป่วยกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง	56
8	เปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมก่อนการทดลองในผู้ป่วยกลุ่มทดลองและ กลุ่มควบคุม เมื่อใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการแสดงออก	58
9	เปรียบเทียบคะแนนระดับความไม่สบายใจก่อนการทดลองในผู้ป่วย กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เมื่อใช้แบบสอบถามประเมินพฤติกรรม การแสดงออก	59
10	เปรียบเทียบคะแนนความเป็นไปได้ในการแสดงพฤติกรรมก่อน การทดลองในผู้ป่วยกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เมื่อใช้แบบสอบถาม ประเมินพฤติกรรมการแสดงออก	60
11	เปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมก่อนและหลังการทดลองในผู้ป่วย กลุ่มทดลอง เมื่อใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการแสดงออก	61

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
12	เปรียบเทียบคะแนนระดับความไม่สบายใจในการแสดงพฤติกรรม ก่อนและหลังการทดลองในผู้ป่วยกลุ่มทดลอง เมื่อใช้แบบสอบถาม ประเมินพฤติกรรมการแสดงออก	62
13	เปรียบเทียบคะแนนความเป็นไปได้ของพฤติกรรมของผู้ป่วยกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง เมื่อใช้แบบสอบถามประเมินพฤติกรรม การแสดงออก	63
14	เปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมก่อนและหลังการทดลองในผู้ป่วยกลุ่มควบคุม เมื่อใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการแสดงออก	64
15	เปรียบเทียบระดับความไม่สบายใจในการแสดงพฤติกรรมก่อนและหลัง การทดลองในผู้ป่วยกลุ่มควบคุม เมื่อใช้แบบสอบถามประเมินพฤติกรรม การแสดงออก	65
16	เปรียบเทียบคะแนนความเป็นไปได้ของพฤติกรรมก่อนและหลังการทดลอง ในผู้ป่วยกลุ่มควบคุม เมื่อใช้แบบสอบถามการประเมินพฤติกรรม การแสดงออก	66
17	เปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมหลังการทดลองในผู้ป่วยกลุ่มทดลองและ กลุ่มควบคุม เมื่อใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการแสดงออก	67
18	เปรียบเทียบคะแนนระดับความไม่สบายใจหลังการทดลองในผู้ป่วยกลุ่ม ทดลองและกลุ่มควบคุม เมื่อใช้แบบสอบถามประเมินพฤติกรรม การแสดงออก	68
19	เปรียบเทียบคะแนนความเป็นไปได้ของพฤติกรรมหลังการทดลอง ในผู้ป่วยกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เมื่อใช้แบบสอบถามประเมิน พฤติกรรมการแสดงออก	69